

Module 1 & 2: Safety & Maintenance Guidelines

คู่มือความปลอดภัยและ บำรุงรักษา "เครื่องวัดไฟฟ้า"

ปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ
ปลอดภัยทุกการวัด

(รหัสวิชา 20104-2004)

อันตรายที่มองไม่เห็น

ไฟฟ้าดูด
(Electric Shock)

การระเบิดจากประกายไฟ
(Arc Flash)

อุปกรณ์เสียหายรุนแรง
(Equipment Failure)

2 กฎเหล็กของช่างมืออาชีพ

1. เช็คก่อนใช้ (รักษาชีวิต):
ยืนยันความพร้อมของอุปกรณ์
ก่อนลงมือวัดไฟทุกครั้ง

2. ดูแลหลังใช้ (รักษาเครื่องมือ):
จัดเก็บถูกวิธีเพื่อคงความ
แม่นยำและยืดอายุการใช้งาน

3 จุดสังเกตบนตัวเครื่องก่อนเริ่มปฏิบัติงาน (Physical Inspection)

สายวัดไฟฟ้า: "เส้นประสาท" ที่สัมผัสอันตรายแทนคุณ

ฉนวนสายวัด: ลูบเช็ดตลอดสาย
ต้องไม่มีรอยฉีกขาด รอยไหม้
หรือหักงอจนเห็นทองแดงด้านใน

หัวโพรบ (Probe Tips):
ตรวจปลอกหุ้ม ต้องมีปลอกฉนวน
(Finger Guards) เพื่อกันนิ้วพลาดไป
โดนส่วนที่มีไฟ โลหะต้องไม่โยกคลอน

ขั้วเสียบ (Input Jacks):
ความแน่นหนา ขั้วเสียบต้องแน่นสนิท
ไร้เศษโลหะหรือสิ่งสกปรก
ติดค้างอยู่ด้านใน

กฎเกณฑ์ความปลอดภัย CAT: เลือกระดับให้พ้นความเสี่ยง

**กฎเหล็ก : ระดับ CAT ของเครื่องวัด
ต้องสูงกว่าหรือเท่ากับ
จุดที่ต้องการวัดไฟเสมอ!**

CAT III 600V
(เหมาะสำหรับระบบไฟฟ้าย่อยภายในอาคาร)

CAT IV 600V
(เหมาะสำหรับตู้เมนไฟฟ้า
หรือจุดที่มีกระแสไฟสูงมาก)

วัดไฟในตู้ MDB ขนาดใหญ่?
-> หยิบเครื่องวัดระดับ **CAT IV** เท่านั้น!

ใช้ระบบภายใน 3 ขั้นตอน ยืนยันความพร้อมก่อนลงสนาม (Functional Test)

ห้ามใช้แบตเตอรี่อ่อน: หากแบตเตอรี่อ่อน
ค่าที่วัดจะคลาดเคลื่อน
(อันตรายมากเมื่อต้องเช็คค่าไฟดับหรือยัง)
สัญลักษณ์โชว์เมื่อไหร่ เปลี่ยนทันที!

ทดสอบเสียงบีบ:
ปรับย่านความถี่
นำปลายสายแตะกัน
เพื่อยืนยันว่าสายไม่ขาดใน

เช็คฟิวส์: สำหรับระบบดิจิทัล
ต้องมั่นใจว่าฟิวส์ภายในไม่ขาด
(โดยเฉพาะเมื่อต้องใช้ย่าน
วัดกระแส A/mA)

เทคนิคช่วยชีวิต “Live-Dead-Live” (กฎเหล็กก่อนสัมผัสจุดซ่อมบำรุง)

Live

วัดจุดที่มีไฟแน่นอน: (เช่น เต้ารับปกติ)
เพื่อยืนยันว่า “เครื่องวัดทำงานได้จริง”

Dead

วัดจุดที่จะซ่อมบำรุง: เพื่อยืนยันว่า
“ตัดไฟเรียบร้อย ไม่มีแรงดันไฟฟ้าหลงเหลือ”

Live

กลับไปวัดจุดเดิม (ข้อ 1): เพื่อยืนยันว่า
“เครื่องวัดไม่ได้เสียกะทันหัน” ระหว่างการทำงาน

สวมใส่อุปกรณ์ PPE (ถุงมือฉนวนไฟฟ้า, แว่นตานิรภัย) ทุกครั้งที่ปฏิบัติงานกับระบบไฟฟ้า!

กฎการทำความสะอาด: ถนอมหน้าปิดและจ็วสัมผัสให้เหมือนใหม่

- ใช้ผ้านุ่มแห้ง หรือผ้าชุบน้ำบิดเช็ดตัวเครื่อง
- ใช้ผ้าไมโครไฟเบอร์เช็ดหน้าจอ (ลดรอยขีดข่วน)
- ใช้ยางลบสะอาดถูเบาๆ หรือ **Contact Cleaner** (ระเหยเร็ว) ทำความสะอาดคราบออกไซด์ที่หัวโปรบ

- **ห้าม** ใช้สารละลายมีฤทธิ์กัดกร่อน (ทินเนอร์, น้ำมันเบนซิน)
- **ผลลัพธ์:** พลาสติกเคสจะละลาย และหน้าปิดจะ**ขุ่นมัว**จนมองไม่เห็นตัวเลข

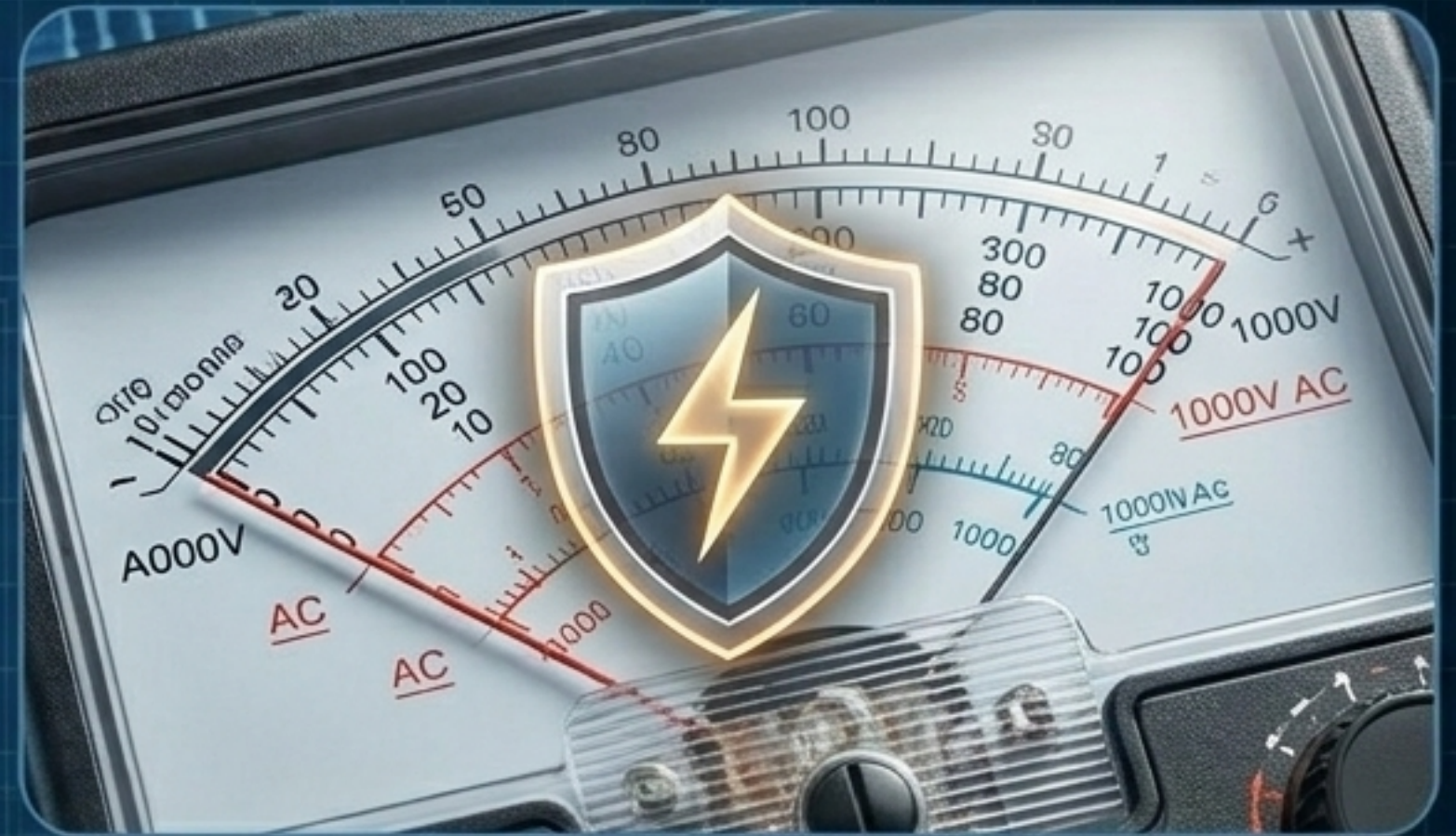
ปรับตั้งค่าก่อนเก็บ: ป้องกันการพังทลายจากการเหยียบผิด

มัลติมิเตอร์แบบดิจิทัล

ปิดสวิตช์ทันที (Power Off):
ตรวจสอบให้แน่ใจว่าปิดเครื่องสนิท
เพื่อป้องกันแบตเตอรี่หมดโดยไม่รู้ตัว

มัลติมิเตอร์แบบเข็ม (Analog)

ปรับไปที่ OFF หรือ ย่าน AC Volts สูงสุดเสมอ:
เพื่อป้องกันเข็มกระแทกอย่างรุนแรง หรือวงจรไหม้
หากมีคนเหยียบไปใช้วัดไฟผิดประเภทในครั้งต่อไป

เมทริกซ์จัดการแบตเตอรี่: ปิดไฟแต่ต้นลมก่อนกรดทำลายวงจร

การเก็บระยะสั้น (ใช้งานเป็นประจำ): ตรวจสอบหน้าจอก่อนเก็บ
ต้องไม่มีสัญลักษณ์ “Battery Low” ค้างไว้

การเก็บระยะยาว (ไม่ได้ใช้เกิน 1 เดือน):
ต้องถอดแบตเตอรี่ออกทุกครั้ง!

ป้องกันปรากฏการณ์ **Battery Leakage** (สารเคมีรั่วซึม)
ซึ่งจะกัดกร่อนลายวงจรทองแดงภายในเครื่องจนพังถาวร

ศิลปะการจัดเก็บสายวัด: ป้องกันสายขาดในจากการรัดตึง

ห้ามพันสายรอบตัวเครื่อง:

ห้ามพันสายรอบตัวเครื่อง: การดึงสายรัดกับตัวเครื่องแน่นเกินไป ทำให้แกนลวดทองแดงด้านในรับแรงเค้น หักงอ และขาดในได้ง่าย

ม้วนหลวมๆ หรือใส่ช่องแยก:

ม้วนหลวมๆ หรือใส่ช่องแยก: รวบสายเป็นวงกลมหลวมๆ (Coiling) เก็บในช่องเฉพาะ เพื่อลดความเครียดของสาย และป้องกันปลายเข็มไปขูดหน้าจอหรือแทงฉนวนเส้นอื่น

4 คีตตุตัวร้ายในห้องเก็บเครื่องมือที่ต้งหลีกเลียง

ความชื้น: เก็บในที่แห้งและเย็น หลีกเลียงความชื้นสูง เพื่อป้องกันความเสียหายและ เชื้อราบนแผงวงจร (PCB)

แสงแดด: เก็บให้พ้นแสงแดด รังสี UV ทำให้เคสพลาสติก เปราะกรอบ และหน้าจอ LCD เสื่อมสภาพอย่างรวดเร็ว

แรงสั่นสะเทือน: ปราศจากแรงสั่นสะเทือน จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมัลติมีเตอร์แบบเข็ม ซึ่งมีกลไกสปริงและแม่เหล็กที่ละเอียดอ่อนมาก

สนามแม่เหล็ก: พ้นจากสนามแม่เหล็ก ห้ามวางใกล้ลำโพงขนาดใหญ่หรือมอเตอร์ เพราะจะรบกวนความแม่นยำของระบบหนึ่ยวนำภายใน

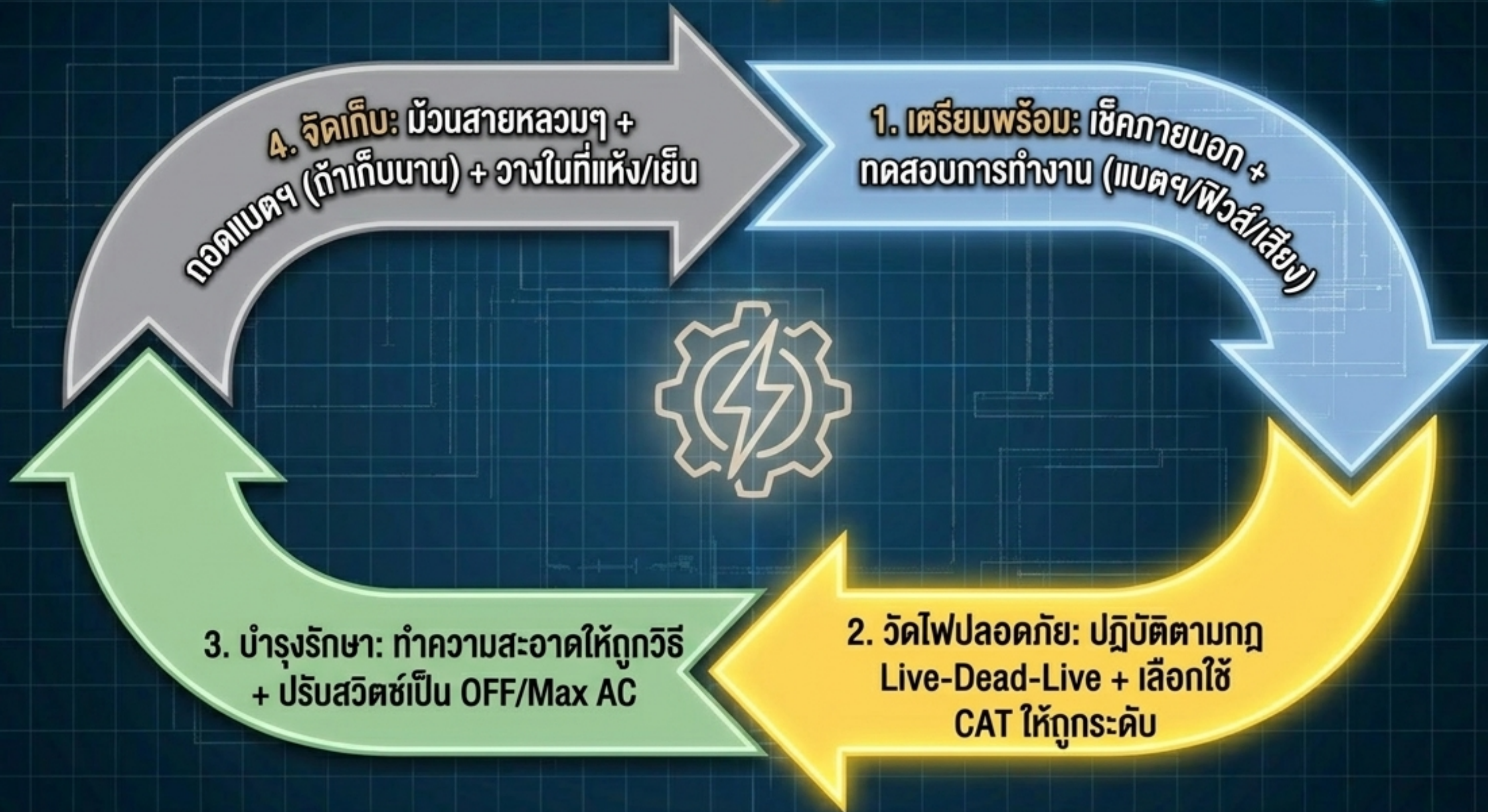
ระบบป้ายเตือน (Tag-Out): ตัดวงจรความเสี่ยงเมื่อเครื่องมือชำรุด

หากพบความผิดปกติ... ห้ามวางทิ้งไว้เฉยๆ
หรือเก็บเข้าตู้แพนโดยไม่บอกใคร!

- ⚠ **สังเกตอาการ:** ค่าที่วัดเพี้ยนผิดปกติ, สายวัดเริ่มปริแตก, หรือเครื่องส่งเสียงเตือนค้าง
- ⚠ **ติดป้ายทันที:** เขียนป้าย "ชำรุด/รอซ่อม" (Damaged/Waiting for repair) ผูกติดกับตัวเครื่องให้เห็นชัดเจน
- ⚠ **เป้าหมาย:** เพื่อป้องกันเพื่อนร่วมงานที่ไม่รู้ หยิบเครื่องมือที่พังไปใช้งาน ซึ่งอาจนำไปสู่อันตรายถึงชีวิต

วงจรชีวิตของช่างมืออาชีพ (The Technician's Cycle)

ความปลอดภัยเริ่มต้นที่ตัวเรา... และความแม่นยำเริ่มต้นที่การดูแลรักษา

จบหลักสูตร Module 1 & 2:
การบำรุงรักษาและจัดการความปลอดภัยในการใช้เครื่องวัดไฟฟ้า

สแกน QR Code
เพื่อดาวน์โหลดคู่มือฉบับพกพา

